

Vēsture un fakti

Vēsture

Zvejniecība

Zvejnieku laivas un tīkli liedagā izsenis bijusi raksturīga Rīgas līča piekrastes ciemu ainava. Līdz pat 19. gadsimta 30. gadiem, kad strauji attīstījās Rīgas Jūrmalas peldvietas, zvejniecība bija galvenā vietējo iedzīvotāju saimniecības nozare. Rīgas Jūrmalas zvejnieki nodarbojās gan ar jūras, gan upes zveju. Upē zvejoja plaužus, līdakas, vimbas, zušus, jūrā – reņģes, butes, lucīšus un ālantus. Zvejnieku labklājība pastāvīgi bija atkarīga no veiksmes, laikapstākļiem un zivju populācijas pieauguma, tādēļ jau kopš 19. gadsimta sākuma, izzūdot vairākām upes zivju sugām, vietējie zvejnieki attīstīja arī citas saimniecības nozares – dārzeņu audzēšanu un piensaimniecību. Pieaugot vasarnieku skaitam Rīgas Jūrmalā, daudz ienesīgāka un pastāvīga ienākumu gūšana bija peldvietu izmītināšana.

Tomēr līdz pat 20. gadsimta beigām zvejniecībai bija ievērojama loma jūrmalnieku dzīvē – gadsimta sākumā tika nodibināta Rīgas Jūrmalas Zvejnieku sabiedrība, kas padomju varas gados pārtapa par zvejnieku kopsaimniecību “Uzvara”, bet kopš 1991. gada tās nosaukums ir AS “Jūras līcis” un tā nodarbojas arī ar zivju pārstrādi.

Kūrortpilsētas aizsākumi

18. gadsimta 30. gados Kaugurciemā ieradās pirmie peldvieti. Tas bija laiks, kad veidojās pirmie piejūras kūrorti Anglijā un Francijā. 1812. gada Krievijas–Francijas kara darbība pārtrauca Kaugurciema peldvietas attīstību, un vēlāk kūrorts turpināja veidoties tuvāk Rīgai – Dubultos. Sākotnēji peldvieti apmetās zvejnieku mājās, bet, attīstoties transporta satiksmei un – kopš 1877. gada – jo īpaši dzelzceļam, Jūrmalā vērsās plašumā vasarnīcu būvniecība, izveidojās pirmās sanatorijas un silta jūras ūdens vannu iestādes. 1834. gadā Dubultos uzcēla tā dēvēto Dīveļa viesnīcu, kas kļuva par apkaimes saviesīgās dzīves centru, 1847. gadā – pirmo kūrmaļu. Jūrmalā tolaik nebija savas pašvaldības, tāpēc vasarnieki veidoja peldbiedrības (Badegessellschaft), kas rūpējās par peldvietu

labiekārtošanu, algoja orķestri ballēm un koncertiem, kā arī ārstu peldsezonai.

Dzelzceļa izveide

Liela nozīme kūrorta attīstībā bija 1877. gadā atklātajai dzelzceļa līnijai Rīga-Tukums, kas ir viena no senākajām dzelzceļa līnijām Latvijā. Turpmāk Jūrmalā ar vilcienu regulāri ieradās liels skaits cilvēku un tā kļuva sasniedzama arī ceļotājiem no attāliem Krievijas impērijas apgabaliem. Dzelzceļa pieturas Jūrmalā veidojušās atbilstoši peldvietām, kas attīstījās seno zvejnieku ciemu vietā (mūsdienās to ir 14 – no Priedaines līdz Ķemeriem).

Dzelzceļa pieturu virtene Jūrmalas teritorijā kopumā veido 14 arhitektonisku veidolu eklektiku – no 19. gadsimta beigās celtās Pumpuru stacijas koka ēkas līdz 20. gadsimta 70. gadu betonā sastingušā jūras viļņa būvformai Dubultos.

Ķemeru kūrorta uzplaukums

18. gadsimta beigās mediķu ievēribu guva Ķemeru sērūdēns avoti, ko apkārtnes iedzīvotāji izsenis bija izmantojuši ārstniecībai. 1818. gadā tika veikta pirmā Ķemeru sērāvotu ķīmiskā analīze. Sākotnēji pacientus Ķemeru uzņēma vietējā mežziņa mājās, kur sērūdeni no avotiem veda spaiņos un mucās, tad sildīja un piedāvāja peldes ozolkoka baļļās. 1838. gadā ar Baltijas ģenerālgubernatora fon der Pālena gādību tika panākts finansiāls atbalsts no valsts un iedalīta zemes platība kūrorta attīstībai, tādēļ šo gadu uzskata par Ķemeru kūrorta oficiālo dibināšanas laiku. Laikposmā no 19. gadsimta beigām līdz Pirmā pasaules kara sākumam Ķemeru piedzīvoja strauju uzplaukumu – tika izveidotas sērūdēns un dūņu vannu iestādes, ierīkots kūrorts un tramvaja līnija, kas Ķemerus savienoja ar Jaunķemeru pludmali. Pirmā pasaules kara laikā Ķemeru četrus gadus atradās frontes joslā un kūrorts tika pilnībā nopostīts. Jaunu uzplaukumu Ķemeru piedzīvoja Latvijas brīvvalsts laikā, īpašu popularitāti iemantojot 1936. gadā uzceltajai Ķemeru kūrorta viesnīcai.

Pēc Otrā pasaules kara, padomju okupācijas periodā, Ķemeru uzcēla virkni sanatoriju, kas uzņēma pacientus cauru gadu. Šeit ārstēja kaulu un locītavu, ādas, ginekoloģiskās un nervu sistēmas slimības.

Kultūras fons

Augot kūrorta popularitātei un palielinoties vasarnieku skaitam, uzplauka arī kultūras dzīve. Vasaras koncerti Dubultos notika jau kopš 19. gadsimta 40. gadiem. 1870. gadā mūzika sāka skanēt arī Majoros – Horna viesnīcas dārzā, 1879. gadā šeit notika pirmais simfoniskais koncerts Jūrmalā (atskaņoja Bēthovena Piekto simfoniju). 1897. gadā aizsākās koncertdarbība Edinburgas kūrortmājā (mūsdienās Dzintaru koncertzāle).

Ievērojamas personības

Jūrmalu par dzīves un radoša darba vietu allaž izvēlējušās daudzas Latvijas kultūras personības – arhitekti, mākslinieki un mūziķi. Jūrmala nesaraucjami saistīta ar Raini un Aspaziju – latviešu kultūras dižgariem. Jūrmalā, Lielupē, joprojām radoši strādā viena no izcilākajām latviešu māksliniecēm Maija Tabaka, savukārt klausītājus Dzintaru koncertzālē aizvien priecē tikšanās ar pasaulē pazīstamajiem mūziķiem jūrmalniekiem – pianistu Vestardu Šimku, vijolniecēm Elīnu Bukšu, Paulu Šūmani, Vinetu Sareiku un citiem.

Fakti

Jūrmala

Platība:	100 km ²
Iedzīvotāju skaits	57 371 (01.01.2016.)
Pludmales garums	24.2 km
Attālums no Rīgas centra	25 km
Attālums no starptautiskās lidostas "Rīga"	15 km
Attālums no Rīgas pasažieru ostas:	25 km

Jūrmala ir vienīgā kūrortpilsēta Latvijā un pirmā Latvijas pilsēta, kas uzņēma Eiropas Kūrortu asociācijā. Pēc platības otra lielākā Latvijas pilsēta aiz Rīgas. Jūrmalu no divām pusēm ieskauj ūdens – pilsētas dienvidu mala 30 kilometru garumā robežojas ar Lielupes krastiem, bet pilsētas ziemeļu mala - ar Rīgas jūras līci 26 kilometru garumā.

Pludmale

Jūrmalas nedaudz vairāk nekā 24 km garo liedagu veido smalkas, baltas kvarca smiltis, ko gadu tūkstošiem sanesusi piekrastes straume. Pludmale ir lieliska vieta atpūtai un veselības stiprināšanai: viļņu šalkas iedarbojas nomierinoši, fitoncīdiem bagātais priežu un jonizētais jūras gaiss labvēlīgi un dziednieciski iedarbojas uz elpošanas ceļiem, pastaigas basām kājām pa

mīkstajām, siltajām jūras smiltīm vasarā masē pēdas, norūda un relaksē.

2015. gadā Starptautiskā eko sertifikāta Zilo karogu saņēma Bulduru, Dzintaru, Majoru, Dubultu un Jaunķemeru peldvietas, liecinot par videi un cilvēkam draudzīgu, kā arī ilgtspējīgu saimniekošanu publiskajās peldvietās. Kopumā Jūrmalā ir 12 oficiālās peldvietas, 11 no tām ir jūras krastā, viena – Lielupes krastā.

Daba

Rīgas līcis apskalo visu Jūrmalas ziemeļmalu aptuveni 24 km garumā. Dienvidos Jūrmalu norobežo otrā ūdensbagātākā, kuģojamā Latvijas upe Lielupe 30 km garumā. Šaurākajā vietā pretī Lielupes līkumam Baņķim starp Dubultiem un Majoriem ir tikai 380 metru. Jūrmalas teritorijas rietumu galā starp Sloku un Ķemeriem atrodas ezeri, purvi un mitrāju meži, šeit koncentrēti Jūrmalas dziednieciskie resursi. Pārējā Jūrmala pazīstama kā klimatisks rekreācijas kūrorts. Pilsētā ir dabiski meža apgabali ap Dzintariem, Vaivariem, Valteriem. Īpaša vērība tiek pievērsta vides aizsardzībai.

Reliģija

Jūrmalā darbojas Bulduru, Dubultu, Slokas, Ķemeru ev.lut.draudzes, Dubultu Sv.Ķņaza Vladimira un Ķemeru Sv.Pāvila un Pētera pareizticīgo draudzes, Majoru, Slokas, Ķemeru Romas katoļu draudzes, Slokas Septītās dienas adventistu draudze, Slokas baptistu draudze, Jūrmalas Evaņģēliskās ticības kristiešu draudze "Dzīvais Vārds".

Iedzīvotāju sastāvs

27 834 iedzīvotāju pēc tautības ir latvieši, 21 038 krievi, 2051 baltkrievi, 1536 ukraiņi, 884 poļi, 604 ebreji, 3437 citu tautību, t.sk., nenorādīta tautība, iedzīvotāji (PMLP dati 01.01.2016 www.pmlp.gov.lv).